

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (pierwsza izba)

z dnia 11 czerwca 2015 r.*

Odesłanie prejudycjalne — Rozporządzenie (WE) nr 1346/2000 — Artykuł 2 lit. g), art. 3 ust. 2 i art. 27 — Rozporządzenie (WE) nr 44/2001 — Współpraca sądowa w sprawach cywilnych — Główne postępowanie upadłościowe — Wtórne postępowanie upadłościowe — Konflikt jurysdykcyjny — Jurysdykcja wyłączna lub przemienna — Ustalenie prawa właściwego — Ustalenie składników majątku dłużnika objętych wtórnym postępowaniem upadłościowym — Położenie tych składników majątku — Składniki majątku znajdujące się w państwie trzecim

W sprawie C-649/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez tribunal de commerce de Versailles postanowieniem z dnia 21 listopada 2013 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 6 grudnia 2013 r., w postępowaniach:

Comité d'entreprise de Nortel Networks SA i in.,

przeciwko

Cosme'owi Rogeau, działającemu w charakterze syndyka we wtórnym postępowaniu upadłościowym dotyczącym Nortel Networks SA,

oraz

Cosme Rogeau, działający w charakterze syndyka we wtórnym postępowaniu upadłościowym dotyczącym Nortel Networks SA,

przeciwko

Alanowi Robertowi Bloomowi,

Alanowi Michaelowi Hudsonowi,

Stephenowi Johnowi Harrisowi,

Christopherowi Johnowi Wilkinsonowi Hillowi, działającym w charakterze syndyków działających łącznie w głównym postępowaniu upadłościowym dotyczącym Nortel Networks SA,

TRYBUNAŁ (pierwsza izba),

w składzie: A. Tizzano, prezes izby, A. Borg Barthet, E. Levits, M. Berger (sprawozdawca) i F. Biltgen, sędziowie,

* Język postępowania: francuski.

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: C. Strömholm, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 6 listopada 2014 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu comité d'entreprise de Nortel Networks SA i in. przez R. Dammanna oraz M. Boché-Robinet, avocats,
- w imieniu C. Rogeau, działającego w charakterze syndyka we wtórnym postępowaniu upadłościowym dotyczącym Nortel Networks SA, przez A. Tchekhoffa oraz E. Fabre'a, avocats,
- w imieniu A.R. Blooma, A.M. Hudsona, S.J. Harrisa oraz C.J. Wilkinsona Hilla, działających w charakterze syndyków działających łącznie w głównym postępowaniu upadłościowym dotyczącym Nortel Networks SA, przez C. Dupoiriera, avocat,
- w imieniu rządu francuskiego przez F.X. Bréchota oraz D. Colasa, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu Zjednoczonego Królestwa przez L. Christiego, działającego w charakterze pełnomocnika, wspieranego przez B. Kennelly'ego, barrister,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Wilderspina, działającego w charakterze pełnomocnika,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 29 stycznia 2015 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 2 lit. g), art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego (Dz.U. L 160, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 1, s. 191).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach, po pierwsze, sporu między comité d'entreprise de Nortel Networks SA (radą zakładową spółki Nortel Networks SA, zwanej dalej „spółką NNSA”) i in. a C. Rogeau, działającym w charakterze syndyka we wtórnym postępowaniu upadłościowym wszczętym we Francji wobec spółki NNSA (zwanym dalej „postępowaniem wtórnym”), dotyczącego powództwa mającego na celu w szczególności zapłatę odprawy, oraz po drugie, sporu między C. Rogeau, działającym w charakterze syndyka w postępowaniu wtórnym, a A.R. Bloomem, A.M. Hudsonem, S.J. Harrisem oraz C.J. Wilkinsonem Hillem, działającymi w charakterze syndyków działających łącznie („joint administrators”, zwanych dalej „syndykami działającymi łącznie”) w głównym postępowaniu upadłościowym wszczętym w Zjednoczonym Królestwie wobec spółki NNSA (zwanym dalej „postępowaniem głównym”), dotyczącego przypozwania.

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 1346/2000

- 3 Motywy 6 i 23 rozporządzenia nr 1346/2000 stanowią:

„(6) Zgodnie z zasadą proporcjonalności niniejsze rozporządzenie powinno ograniczyć się do przepisów dotyczących właściwości dla wszczynania postępowań upadłościowych oraz wydawania orzeczeń bezpośrednio na podstawie postępowań upadłościowych i ściśle związanych z takimi postępowaniami. Ponadto niniejsze rozporządzenie powinno zawierać przepisy dotyczące uznawania takich orzeczeń oraz prawa właściwego, również odpowiadające tej zasadzie.

[...]

- (23) W zakresie swojej regulacji niniejsze rozporządzenie powinno określić jednolite normy kolizyjne zastępujące – w zakresie ich stosowania – wewnętrzne przepisy prawa prywatnego międzynarodowego. O ile nie postanowiono inaczej, zastosowanie powinno znaleźć prawo państwa wszczęcia postępowania (*lex concursus*). Powyższa norma kolizyjna powinna dotyczyć zarówno głównego postępowania upadłościowego, jak i postępowań miejscowych. *Lex concursus* określa wszystkie procesowe i materialne skutki postępowania upadłościowego w odniesieniu do dotkniętych nimi osób oraz stosunków prawnych; określa wszystkie przesłanki wszczęcia, prowadzenia oraz ukończenia postępowania upadłościowego”.

- 4 Artykuł 2 rozporządzenia nr 1346/2000, zatytułowany „Definicje”, stanowi:

„Dla celów niniejszego rozporządzenia:

[...]

- g) »państwo członkowskie, w którym znajduje się przedmiot majątkowy« oznacza:

- w przypadku przedmiotów materialnych państwo członkowskie, na którego terytorium przedmiot się znajduje,
- w przypadku przedmiotów oraz praw, których własność lub tytuł prawny wpisywany jest do publicznego rejestru, państwo członkowskie, którego kompetencjom podlega prowadzenie tego rejestru,
- w przypadku wierzytelności państwo członkowskie, na którego terytorium osoba trzecia zobowiązana do świadczenia ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności w rozumieniu art. 3 ust. 1;

[...]”.

- 5 Zgodnie z art. 3 rozporządzenia, zatytułowanym „Jurysdykcja”:

„1. Sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego znajduje się główny ośrodek podstawowej działalności dłużnika, są właściwe dla wszczęcia postępowania upadłościowego. W przypadku spółek i osób prawnych domniemywa się, że głównym ośrodkiem ich podstawowej działalności jest siedziba określona w statucie, chyba że zostanie przeprowadzony dowód przeciwny.

2. Jeżeli dłużnik ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności na terytorium państwa członkowskiego, sądy innego państwa członkowskiego są uprawnione do wszczęcia postępowania upadłościowego tylko wtedy, gdy dłużnik ma na jego terytorium swój oddział. Skutki tego postępowania są ograniczone do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium tego ostatniego państwa członkowskiego.

[...]”.

- 6 Artykuł 25 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Uznanie i wykonalność innych orzeczeń”, stanowi:

„1. Orzeczenia dotyczące prowadzenia i ukończenia postępowania upadłościowego wydane przez sąd, którego orzeczenie o wszczęciu postępowania podlega uznaniu [...], jak również zatwierdzony przez taki sąd układ również podlegają uznaniu bez dalszych formalności. Orzeczenia te podlegają wykonaniu na podstawie art. 31–51 (z wyłączeniem art. 34 ust. 2) [K]onwencji [z dnia 27 września 1968 r.] o jurysdykcji i wykonywaniu orzeczeń sądowych w sprawach cywilnych i handlowych [(Dz.U. 1972, L 299, s. 32), w brzmieniu zmienionym kolejnymi konwencjami o przystąpieniu nowych państw członkowskich do tej konwencji].

Przepisy akapitu [pierwszego] dotyczą również orzeczeń wydawanych bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i blisko z nim związanych, również jeżeli orzeczenia te wydawane są przez inny sąd.

[...]

2. Uznanie i wykonalność innych orzeczeń niż wymienione w ust. 1 podlega konwencji określonej w ust. 1, jeżeli konwencja ta znajduje zastosowanie.

[...]”.

- 7 Artykuł 27 rozporządzenia nr 1346/2000, zatytułowany „Wszczęcie postępowania”, stanowi:

„W przypadku wszczęcia przez sąd państwa członkowskiego postępowania określonego w art. 3 ust. 1 i uznania go w innym państwie członkowskim (postępowanie główne), sąd tego innego państwa członkowskiego, właściwy zgodnie z art. 3 ust. 2, może wszcząć wtórne postępowanie upadłościowe [...]. Jego skutki ograniczają się do majątku dłużnika znajdującego się na terytorium tego innego państwa członkowskiego”.

Rozporządzenie nr 44/2001

- 8 Artykuł 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. 2001, L 12, s. 1 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 4, s. 42) określa zakres stosowania tego rozporządzenia w następujący sposób:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie w sprawach cywilnych i handlowych, niezależnie od rodzaju sądu. Nie obejmuje ono w szczególności spraw podatkowych, celnych i administracyjnych.

2. Niniejszego rozporządzenia nie stosuje się do:

[...]

b) upadłości, układów i innych podobnych postępowań;

[...]”.

Spory rozpatrywane w postępowaniu głównym i pytanie prejudycjalne

- 9 Grupa Nortel była dostawcą rozwiązań technicznych dla sieci telekomunikacyjnych. Nortel Networks Limited (zwana dalej „spółką NNL”), z siedzibą w Mississauga (Kanada), była właścicielem większości spółek zależnych grupy Nortel na świecie, w tym spółki NNSA, z siedzibą w Yvelines (Francja).
- 10 Niemal wszystkie prawa własności intelektualnej pochodzące z działalności badawczej i rozwojowej wyspecjalizowanych spółek zależnych grupy Nortel zostały zarejestrowane, głównie w Ameryce Północnej, na rzecz spółki NNL, która udzielała tym spółkom zależnym, w tym spółce NNSA, nieodpłatnych licencji wyłącznych na korzystanie z praw własności intelektualnej tej grupy. Wspomniane spółki zależne zostały także zobowiązane do zachowania uprawnienia do dysponowania tymi prawami własności intelektualnej i do ich użytkowania („beneficial ownership”), proporcjonalnie do wysokości ich odpowiednich wkładów. Umowa zawarta w ramach grupy, zatytułowana „Master R&D Agreement” (zwana dalej „umową MRDA”), reguluje stosunki prawne między spółką NNL a tymi spółkami zależnymi.
- 11 Ponieważ w 2008 r. grupa Nortel popadła w poważne kłopoty finansowe, członkowie jej zarządu postanowili o jednoczesnym wszczęciu postępowań upadłościowych w Kanadzie, Stanach Zjednoczonych i w Unii Europejskiej. Postanowieniem z dnia 14 stycznia 2009 r. High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Zjednoczone Królestwo) wszczął na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 główne postępowanie upadłościowe zgodne z prawem angielskim wobec wszystkich spółek grupy Nortel mających siedziby na terytorium Unii, w tym wobec spółki NNSA.
- 12 Na wspólny wniosek złożony przez spółkę NNSA i syndyków działających łącznie orzeczeniem z dnia 28 maja 2009 r. sąd odsyłający wszczął postępowanie wtórne wobec spółki NNSA i wyznaczył C. Rougeau na syndyka w tym postępowaniu.
- 13 W dniu 21 lipca 2009 r. protokół porozumienia kończącego spór zakończył spór zbiorowy w spółce NNSA (zwany dalej „protokołem porozumienia kończącego spór”). Porozumienie to przewiduje natychmiastową zapłatę pierwszej części odprawy, a także zapłatę pozostałej części, zwanej „drugą transzą odprawy” (zwanej dalej „drugą transzą odprawy”), po zakończeniu działalności z pochodzących ze sprzedaży aktywów dostępnych funduszy pozostałych po uiszczeniu kosztów wynikających z dalszego prowadzenia działalności przez spółkę NNSA w ramach postępowań głównego i wtórnego, a także kosztów sprawowania zarządu („administration expenses”).
- 14 W dniu 1 lipca 2009 r. organy prowadzące obydwa postępowania podpisały protokół koordynacji postępowań głównego i wtórnego (zwany dalej „protokołem koordynacji”), zgodnie z którym w szczególności koszty sprawowania zarządu należy uiścić z pierwszeństwem w całości, bez względu na miejsce położenia sprzedanych aktywów. Orzeczeniem z dnia 24 września 2009 r. sąd odsyłający zatwierdził w szczególności protokół koordynacji oraz protokół porozumienia kończącego spór.
- 15 W celu zapewnienia lepszej wyceny aktywów grupy Nortel syndycy prowadzący poszczególne postępowania upadłościowe na świecie porozumieli się, że aktywa te będą sprzedawane w sposób całościowy, według działów prowadzonej działalności. Zgodnie z porozumieniem zatytułowanym „Interim Funding and Settlement Agreement” (zwanym dalej „porozumieniem IFSA”), zawartym w dniu 9 czerwca 2009 r. między spółką NNL a licznymi spółkami zależnymi grupy Nortel, owe spółki zależne w odpowiednim czasie zrzekną się swoich praw własności przemysłowej i intelektualnej objętych porozumieniem MRDA. Natomiast prawa wynikające z licencji udzielonych spółkom zależnym zostaną utrzymane aż do zakończenia czynności związanych z likwidacją i zbyciem, a uprawnienia wspomnianych spółek zależnych do dysponowania rozpatrywanymi prawami własności intelektualnej oraz do użytkowania tych praw zostaną utrzymane.

- 16 Zgodnie z porozumieniem IFSA wpływy ze zbycia aktywów grupy Nortel zostaną ulokowane na rachunkach depozytowych zwanych „lockbox” (zwanych dalej „lockbox”) w instytucjach kredytowych mających siedzibę w Stanach Zjednoczonych, a żaden podział kwot wpłaconych na „lockbox” nie będzie mógł zostać dokonany, jeśli między wszystkimi zainteresowanymi podmiotami tej grupy nie zostanie zawarte porozumienie. Spółka NNSA przystąpiła do porozumienia IFSA w drodze porozumienia o przystąpieniu zawartego w dniu 11 września 2009 r. Zgodnie z ustaleniami porozumienia IFSA wpływy ze zbycia zostały ulokowane na rachunku depozytowym, jednak bez zawarcia porozumienia w sprawie ich podziału.
- 17 W dniu 23 listopada 2010 r. sporządzone przez C. Rogeau w ramach postępowania wtórnego sprawozdanie wykazało na dzień 30 września 2010 r. saldo dodatnie na rachunkach bankowych spółki NNSA w wysokości 38 980 313 EUR, pozwalające na zaplanowanie, poczynając od maja 2011 r., pierwszej wypłaty w ramach drugiej transzy odprawy. Jednak po otrzymaniu wezwania do zapłaty skierowanego przez comité d'entreprise spółki NNSA w piśmie z dnia 18 maja 2011 r. C. Rogeau wskazał, że nie może zastosować postanowień protokołu porozumienia kończącego spór, ponieważ oszacowanie dostępnych funduszy wykazało saldo ujemne w wysokości niemal 6 mln EUR, w szczególności ze względu na wiele żądań zapłaty przedstawionych przez syndyków działających łącznie, zwłaszcza tytułem kosztów wynikających z dalszego prowadzenia działalności przez grupę Nortel w toku postępowania oraz ze zbycia niektórych aktywów.
- 18 Kwestionując ten stan rzeczy, comité d'entreprise spółki NNSA oraz byli pracownicy tej spółki wnieśli pozew do tribunal de commerce de Versailles (sądu gospodarczego w Wersalu, Francja) mający na celu, po pierwsze, stwierdzenie, że w postępowaniu wtórnym przysługuje im wyłączne i bezpośrednie prawo do dysponowania przypadającym na spółkę NNSA udziałem w całkowitej kwocie uzyskanej ze zbycia aktywów grupy Nortel, oraz po drugie, nakazanie C. Rogeau, działającemu w charakterze syndyka, natychmiastowej zapłaty drugiej transzy odprawy, w szczególności w wysokości kwot dostępnych dla NNSA.
- 19 Następnie C. Rogeau przypozwał syndyków działających łącznie przed sąd odsyłający. Ci ostatni zażądali jednak, aby tribunal de commerce de Versailles stwierdził w szczególności brak swojej jurysdykcji krajowej, stwierdzając, że jurysdykcja przysługuje High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division. Tytułem żądania ewentualnego syndycy działający łącznie wnieśli w szczególności do sądu odsyłającego o stwierdzenie, że nie ma on jurysdykcji, aby orzec o przedmiotach majątkowych i prawach, które w dniu wydania postanowienia o wszczęciu postępowania wtórnego nie znajdowały się we Francji w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000.
- 20 Sąd odsyłający wskazuje, że aby orzec w przedmiocie żądań, które do niego wniesiono, będzie musiał przede wszystkim rozstrzygnąć, czy ma jurysdykcję, aby określić zakres skutków postępowania wtórnego. Stwierdza on także, że będzie musiał określić, czy skutki postępowania wtórnego mogą obejmować także składniki majątku dłużnika znajdujące się poza Unią.
- 21 W tych okolicznościach tribunal de commerce de Versailles postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy sąd państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego ma jurysdykcję wyłączną, bądź przemienną wraz z sądem państwa członkowskiego wszczęcia głównego postępowania upadłościowego, do rozstrzygnięcia w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego na podstawie art. 2 lit. g), art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000 i – w razie posiadania przez ten sąd jurysdykcji wyłącznej bądź przemiennnej – czy prawem właściwym jest prawo mające zastosowanie do głównego postępowania upadłościowego, czy też prawo mające zastosowanie do wtórnego postępowania upadłościowego?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 22 Przedstawione pytanie zostało podzielone na dwie części, które należy rozpatrzyć odrębnie. A zatem część pierwsza pytania dotyczy podziału jurysdykcji między sąd postępowania głównego a sąd postępowania wtórnego, podczas gdy część druga ma na celu określenie prawa właściwego dla ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków postępowania wtórnego.

W przedmiocie części pierwszej pytania

- 23 Poprzez część pierwszą pytania sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego mają jurysdykcję wyłączną, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania wtórnego, czy też jurysdykcję przemianą wraz z sądami państwa członkowskiego wszczęcia głównego postępowania upadłościowego.
- 24 W tym względzie, mimo że pytanie dotyczy wyłącznie rozporządzenia nr 1346/2000, należy jednak przede wszystkim określić, czy w tym kontekście jurysdykcja sądu odsyłającego jest regulowana powyższym rozporządzeniem czy też rozporządzeniem nr 44/2001. Następnie należy ustalić, czy na podstawie przepisów znajdującego zastosowanie rozporządzenia sąd ten ma jurysdykcję w wypadku takim jak rozpatrywany w postępowaniu głównym. Wreszcie zostanie rozpatrzona kwestia, czy jurysdykcja taka ma charakter wyłączny czy też przemianny.

W przedmiocie stosowania rozporządzeń nr 1346/2000 i nr 44/2001

- 25 Należy przypomnieć, że rozpatrywane w postępowaniu głównym spory wpisują się w ramy stosowania wielu porozumień zawartych przez strony postępowania głównego lub między stronami postępowania głównego, w tym w szczególności porozumień IFSA i MRDA, a także protokołu koordynacji oraz protokołu porozumienia kończącego spór. W ramach sporu dotyczącego wykładni jednego lub większej liczby tych porozumień jurysdykcja, aby orzekać w przedmiocie tego sporu, może być regulowana przepisami rozporządzenia nr 44/2001, nawet jeśli we wspomnianym sporze stronami są syndycy dwóch postępowań upadłościowych – postępowania głównego oraz postępowania wtórnego – z których każde podlega rozporządzeniu nr 1346/2000.
- 26 W tym względzie Trybunał orzekł już, że rozporządzenia nr 44/2001 i nr 1346/2000 należy interpretować w taki sposób, by uniknąć wszelkiego nakładania się zakresów ustanowionych tymi aktami przepisów oraz wszelkich luk prawnych. Zatem powództwa wyłączone z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 na podstawie jego art. 1 ust. 2 lit. b), jako dotyczące „upadłości, układow i innych podobnych postępowań”, należą do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000. Symetrycznie powództwa niewchodzące w zakres zastosowania art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 należą do zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001 (wyrok Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, pkt 21 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 27 Trybunał orzekł także, że zakres zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000 nie powinien podlegać wykładni rozszerzającej oraz że jedynie powództwa wytaczane bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i ściśle z nim związane (zwane dalej „powiązanymi powództwami”) są wyłączone z zakresu zastosowania rozporządzenia nr 44/2001. W konsekwencji jedynie te powództwa są objęte zakresem zastosowania rozporządzenia nr 1346/2000 (zob. wyrok Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, pkt 22, 23 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 28 Wreszcie Trybunał przyjął jako rozstrzygające kryterium w celu zidentyfikowania dziedziny, do której należy powództwo, nie ramy procesowe, w które wpisuje się to powództwo, lecz jego podstawę prawną. Zgodnie z tym podejściem należy badać, czy źródłem uprawnienia lub obowiązku, który służy

jako podstawa powództwa, są ogólne przepisy prawa cywilnego i handlowego, czy też przepisy stanowiące od nich odstępstwo, szczególnie dla postępowań upadłościowych (wyrok Nickel & Goeldner Spedition, C-157/13, EU:C:2014:2145, pkt 27).

- 29 W niniejszym wypadku, o ile na sądzie odsyłającym ciąży obowiązek dokonania oceny brzmienia poszczególnych porozumień zawartych przez strony postępowania głównego, o tyle jednak prawa lub obowiązki, na których opierają się rozpatrywane w postępowaniu głównym powództwa, wynikają bezpośrednio z postępowania upadłościowego, są ściśle związane z takim postępowaniem, a ich źródłem są przepisy szczególnie regulujące postępowania upadłościowe.
- 30 Sposób rozstrzygnięcia rozpatrywanych w postępowaniu głównym sporów jest bowiem uzależniony w szczególności od podziału wpływów ze sprzedaży aktywów spółki NNSA między postępowanie główne a postępowanie wtórne. Jak wynika z protokołu koordynacji oraz jak potwierdziły to strony postępowania głównego na rozprawie, podział ten będzie musiał w istocie zostać dokonany poprzez zastosowanie przepisów rozporządzenia nr 1346/2000, bez zmiany brzmienia tego rozporządzenia, zgodnie ze wspomnianym protokołem lub z innymi rozpatrywanymi w postępowaniu głównym porozumieniami. Źródłem praw lub obowiązków, na których opierają się rozpatrywane w postępowaniu głównym powództwa, są zatem art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000, w związku z czym rozporządzenie to znajduje zastosowanie.

W przedmiocie przepisów jurysdykcyjnych określonych w rozporządzeniu nr 1346/2000

- 31 Jeśli chodzi o jurysdykcję sądu, który wszczął wtórne postępowanie upadłościowe, pozwalającą orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania, zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że przyznaje on jurysdykcję krajową sądom państwa członkowskiego, na którego terytorium wszczęto postępowanie upadłościowe, aby rozstrzygnąć w przedmiocie powiązanych powództw (zob. w szczególności wyrok F-Tex, C-213/10, EU:C:2012:215, pkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 32 O ile dotychczas Trybunał uznał wyłącznie jurysdykcję krajową pozwalającą orzec w przedmiocie powództwa powiązanego z państwem członkowskim, którego sądy mają jurysdykcję na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000, o tyle narzuca się analogiczna wykładnia art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 1346/2000.
- 33 Mając bowiem na względzie systematykę oraz skuteczność (effet utile) rozporządzenia nr 1346/2000, należy stwierdzić, że art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia przyznaje sądom państwa członkowskiego, na którego terytorium wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe, jurysdykcję krajową, aby rozpoznawać powiązane powództwa w zakresie, w jakim powództwa te dotyczą składników majątku dłużnika znajdujących się na terytorium tego ostatniego państwa.
- 34 Po pierwsze, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 32 opinii, art. 25 ust. 1 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1346/2000 ustanawia obowiązek państw członkowskich uznawania i wykonywania orzeczeń dotyczących prowadzenia i zakończenia postępowania upadłościowego wydanych zarówno przez sądy mające jurysdykcję na podstawie art. 3 ust. 1 tego rozporządzenia, jak i przez sądy, których jurysdykcja opiera się na art. 3 ust. 2, a w art. 25 ust. 1 akapit drugi wspomnianego rozporządzenia uściślono, iż akapit pierwszy tego ostatniego przepisu stosuje się także w odniesieniu do „orzeczeń wydawanych bezpośrednio na podstawie postępowania upadłościowego i blisko z nim związanych”, czyli orzeczeń dotyczących w szczególności powiązanego powództwa.
- 35 Otóż określając obowiązek uznawania orzeczeń „powiązanych” wydawanych przez sądy mające jurysdykcję na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 1346/2000, rozporządzenie to przyznaje tym ostatnim sądom – przynajmniej w sposób dorozumiany – jurysdykcję, aby wydawać te orzeczenia.

36 Należy przypomnieć po drugie, że jednym z istotnych celów realizowanych przez określoną w art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000 możliwość wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego jest w szczególności ochrona interesów miejscowych, mimo faktu, iż postępowanie to może także realizować inne cele (zob. podobnie wyrok *Burgo Group*, C-327/13, EU:C:2014:2158, pkt 36).

37 Powiązane powództwo zaś, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, mające na celu stwierdzenie, że określone składniki majątku są objęte wtórnym postępowaniem upadłościowym, ma na celu właśnie ochronę tych interesów. Ochrona ta i w konsekwencji, w szczególności, skuteczność (*effet utile*) art. 27 tego rozporządzenia zostałyby istotnie osłabione, gdyby takiego powiązanego powództwa nie można było wnieść przed sądy państwa członkowskiego, na którego terytorium wszczęto postępowanie wtórne.

38 Należy zatem stwierdzić, że sądy państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego mają jurysdykcję na podstawie art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 1346/2000, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania.

W przedmiocie wyłącznego albo przemennego charakteru jurysdykcji krajowej pozwalającej orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego

39 Wreszcie, jeśli chodzi o kwestię, czy jurysdykcja sądów państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania, ma charakter wyłączny, czy też przemienny, należy przypomnieć, że orzecznictwo Trybunału uznające jurysdykcję sądów na podstawie art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000, aby orzekać w przedmiocie powiązanych powództw, jest zasadniczo oparte na skuteczności (*effet utile*) tego rozporządzenia (zob. podobnie wyroki: *Seagon*, C-339/07, EU:C:2009:83, pkt 21; *F-TEX*, C-213/10, EU:C:2012:215, pkt 27). Jak wynika to z pkt 37 niniejszego wyroku, taka sama sytuacja ma miejsce w wypadku analogicznej jurysdykcji sądów właściwych na podstawie art. 3 ust. 2.

40 W konsekwencji, aby określić wyłączny albo przemienny charakter jurysdykcji krajowej pozwalającej orzekać w przedmiocie powiązanych powództw, a więc zakres wspomnianego art. 3 ust. 1 i 2, należy także zapewnić skuteczność (*effet utile*) tych przepisów.

41 A zatem, jeśli chodzi o powództwo mające na celu stwierdzenie, że niektóre składniki majątku dłużnika są objęte zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego, takie jak powództwa rozpatrywane w postępowaniu głównym, należy stwierdzić, że powództwo to ma oczywiście bezpośredni wpływ na interesy administrowane w ramach głównego postępowania upadłościowego, ponieważ żądane stwierdzenie skutkowałoby koniecznością tym, iż rozpatrywane składniki majątku nie są objęte postępowaniem głównym. Jednakże, jak wskazał w istocie rzecznik generalny w pkt 57 opinii, sądy państwa członkowskiego wszczęcia postępowania głównego również są właściwe do orzekania w przedmiocie powiązanych powództw, a zatem do określenia zakresu skutków tego ostatniego postępowania.

42 W tych warunkach wyłączna jurysdykcja sądów państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania, pozbawiłaby art. 3 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 – w zakresie, w jakim w przepisie tym określono jurysdykcję krajową pozwalającą orzekać w przedmiocie powiązanych powództw – jego skuteczności (*effet utile*) i w konsekwencji nie może zostać uznana.

- 43 Ponadto z przepisów rozporządzenia nr 1346/2000 nie wynika, że przyznaje ono sądowi, do którego wniesiono sprawę w pierwszej kolejności, jurysdykcję, aby orzekać w przedmiocie powiązanego powództwa. Odmienne niż podnosi comité d'entreprise spółki NNSA, takie przyznanie nie wynika również z wyroku Staubitz-Schreiber (C-1/04, EU:C:2006:39), który odnosi się do innego wypadku, a mianowicie wypadku przyznania jurysdykcji pozwalającej na wszczęcie głównego postępowania upadłościowego, a zatem przyznania jurysdykcji, która na mocy przepisów tego rozporządzenia jest wyłączna.
- 44 Jest prawdą, że – jak wskazuje wielu zainteresowanych – w tym kontekście uznanie jurysdykcji „przemiennej” stwarza ryzyko wydania konkurujących ze sobą i potencjalnie niedających się pogodzić orzeczeń.
- 45 Jednakże, jak wskazał rzecznik generalny w pkt 60 opinii, art. 25 ust. 1 rozporządzenia nr 1346/2000 pozwoli uniknąć ryzyka niedających się pogodzić orzeczeń, nakładając na każdy sąd rozpatrujący powiązane powództwo, takie jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, obowiązek uznania wcześniejszego orzeczenia wydanego przez inny sąd mający jurysdykcję na podstawie art. 3 ust. 1 lub w danym wypadku art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia.
- 46 W świetle wszystkich powyższych rozważań na część pierwszą przedstawionego pytania należy udzielić odpowiedzi, iż art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000 należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego mają jurysdykcję przemiennej wraz z sądami państwa członkowskiego wszczęcia postępowania głównego, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania wtórnego.

W przedmiocie części drugiej pytania

- 47 Poprzez część drugą pytania sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, które prawo jest właściwe dla ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego.
- 48 W tym względzie należy przypomnieć w pierwszej kolejności, że skutki wtórnego postępowania upadłościowego są ograniczone – jak wynika z art. 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia nr 1346/2000 – do składników majątku dłużnika, które w dniu wszczęcia postępowania upadłościowego znajdowały się na terytorium państwa członkowskiego wszczęcia postępowania wtórnego.
- 49 W drugiej kolejności z motywów 6 i 23 rozporządzenia nr 1346/2000 wynika po pierwsze, że rozporządzenie to określa jednolite normy kolizyjne zastępujące wewnętrzne przepisy prawa prywatnego międzynarodowego oraz po drugie, że zgodnie z zasadą proporcjonalności owo zastąpienie jest ograniczone do zakresu stosowania norm określonych w tym rozporządzeniu. A zatem w ramach rozpoznania powiązanego powództwa, takiego jak rozpatrywane w postępowaniu głównym, wspomniane rozporządzenie w zasadzie nie wyklucza wszelkiego stosowania prawodawstwa państwa członkowskiego sądu, przed którym owo powiązane powództwo jest rozpoznawane, odnoszącego się do prawa prywatnego międzynarodowego tego państwa w zakresie, w jakim rozporządzenie nr 1346/2000 nie zawiera jednolitej normy regulującej rozpatrywaną sytuację.
- 50 Jednakże, jeśli chodzi o kwestię, czy do celów stosowania rozporządzenia nr 1346/2000 składnik majątku należy uważać za znajdujący się w dniu wszczęcia postępowania upadłościowego na terytorium państwa członkowskiego, należy stwierdzić, że rozporządzenie to faktycznie określa jednolite normy wykluczające w tym zakresie wszelkie odniesienie się do prawa krajowego.

- 51 Z art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000 wynika bowiem, że do celów tego rozporządzenia „państwem członkowskim, w którym znajduje się przedmiot majątkowy”, jest: w wypadku przedmiotów materialnych, państwo członkowskie, na którego terytorium przedmiot się znajduje; w wypadku przedmiotów oraz praw, których własność lub tytuł prawny wpisywany jest do publicznego rejestru, państwo członkowskie, którego kompetencjom podlega prowadzenie tego rejestru; oraz wreszcie w wypadku wierzytelności państwo członkowskie, na którego terytorium osoba trzecia zobowiązana do świadczenia ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności w rozumieniu art. 3 ust. 1 wspomnianego rozporządzenia. Pomimo złożoności rozpatrywanej w postępowaniu głównym sytuacji prawnej norma ta powinna pozwolić sądowi odsyłającemu na określenie położenia danych przedmiotów, praw lub wierzytelności.
- 52 W tym względzie należy dodać, że chociaż art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000 odnosi się wyraźnie do przedmiotów, praw i wierzytelności znajdujących się w państwie członkowskim, z powyższego nie można wnioskować, że przepisu tego nie stosuje się w sytuacji, gdy rozpatrywany przedmiot, rozpatrywane prawo lub rozpatrywaną wierzytelność należy uznać za znajdujące się w państwie trzecim.
- 53 W celu identyfikacji składników majątku objętych wtórnym postępowaniem upadłościowym wystarczy bowiem zbadać, czy w dniu wszczęcia postępowania upadłościowego znajdowały się one w rozumieniu art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000 na terytorium państwa członkowskiego, w którym postępowanie to zostało wszczęte, bez wpływu w tym względzie kwestii, w którym innym państwie w danym wypadku znajdowały się owe składniki majątku w późniejszym okresie.
- 54 W konsekwencji, jeśli chodzi o spory rozpatrywane w postępowaniu głównym, sąd odsyłający powinien przede wszystkim dokonać badania, czy rozpatrywane składniki majątku – których, jak się wydaje, nie można uznać za przedmioty materialne – stanowią przedmioty lub prawa, których własność lub tytuł prawny wpisywany jest do publicznego rejestru, lub czy należy je uznać za wierzytelności. Następnie ten sam sąd powinien odpowiednio określić, czy państwo członkowskie, którego kompetencjom podlega prowadzenie tego rejestru, jest państwem wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego – w niniejszym wypadku Republika Francuska – lub czy w danym wypadku państwem członkowskim, na którego terytorium osoba trzecia zobowiązana do świadczenia ma główny ośrodek swojej podstawowej działalności, jest Republika Francuska. Wyłącznie w wypadku, gdy jedno z powyższych badań zakończy się wynikiem pozytywnym, rozpatrywane składniki majątku będą objęte wtórnym postępowaniem upadłościowym wszczętym we Francji.
- 55 W tych warunkach na część drugą przedstawionego pytania należy udzielić odpowiedzi, iż ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego należy dokonać zgodnie z przepisami art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000.

W przedmiocie kosztów

- 56 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (pierwsza izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 3 ust. 2 i art. 27 rozporządzenia Rady (WE) nr 1346/2000 z dnia 29 maja 2000 r. w sprawie postępowania upadłościowego należy interpretować w ten sposób, że sądy państwa członkowskiego wszczęcia wtórnego postępowania upadłościowego mają jurysdykcję przemienną

wraz z sądami państwa członkowskiego wszczęcia postępowania głównego, aby orzec w przedmiocie ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków tego postępowania wtórnego.

Ustalenia składników majątku dłużnika objętych zakresem skutków wtórnego postępowania upadłościowego należy dokonać zgodnie z przepisami art. 2 lit. g) rozporządzenia nr 1346/2000.

Podpisy